

LIBER MEMORABILUM

(Kufzo ucypanam rúpe 74. Gradiska)

PAROCHIAE VETERO

GRADISCANA E

De ~~Gradisca~~ Vetro Gradisca.

Ante tempora Leopoldi f. locus hic, ubi nunc est Fortalitium, non inhabitabatur, sed ad distantiam unius horae a moderno Fortalitio versus orientem Supra R. vare, ubi quondam magna Draia stabat, erat collitius, qui successivo appellabatur, Gerski Podrumi, seu Graecorum cellaria, ibi erant primi Incolae ob comeria confidentes, ad se autem defendendos, munierunt se collitius, hoc, alia vero ex parte fluvio sic dicto Stara, et residua vero parte terra duntaxat aggesta, et simplici sepimento, quem locum „Gradisch“, nominarunt, in loco autem, ubi nunc Fortalitium erat, erat Sylva densissima, et mera dumeta, quo solummodo latrones se receperunt, et per feras inhabitabatur. Post Cladem Mohaviam a. 1526 Turcae vi pervenierunt ad Regnum Croatiae, et Slavoniae, quae Regna etiam occuparunt, tunc temporis quam plurimae familiae praee timore Turcarum ad semet salvandas, receperunt se ad hanc desertam, densissimam, dumetisque plenam Sylvam. Inter has familias fuerat quoque, qui refugium agere in hac Sylva querebat, quidam pensionatus Capitaneus cognomine Gergich, qui ad se descendendum, et eos, qui ad hanc Sylvam receperunt contra impetum Turcarum, hanc Sylvam enormi aggere, et forti Creatum sepimento muniri, medicis hanc familiam curavit, et quia observasset, admodum debile esse istud propugnaculum ad vim Turcarum repellendam, et consilio arborum truncos huius Sylvae, magis se muniri coepit, quamvis tentaverint Turcae ad hoc propugnaculum intrare, nulla attamen ratione suum finem assecuti sunt, donec post pacem Viennensem a. 1529 habitam Hungaria

2. Slavonia, et Croatia ab hostibus Turcicis devenisset
sicque et istud propugnaculum in habitatoribus
Turcae occuparunt, et cum ibi habitarent. Postquam
Turcae Regnum Slavoniae occupaverunt, quoniam plurimos
inhabitantes e Turcia ab hac terra abiecerunt, qui 1148
annis hic in partibus habitabant, donec post pacem Carli
vicensem A. 1699 Regnum Hungariae Slavoniae, et Croatiae a Tur-
cis liberatum esset, dum incolae observassent, qui penes
Bivare prius habitabant, hoc propugnaculum medio supra-
facti Capitanei Berges constructum, existare in loco altiori, et con-
suetudine sensim et sensim relicto loco, quem prius inhabita-
bant, domos suas in hoc propugnaculo construere coeperunt,
et successively omnes se ad hoc propugnaculum receperunt,
remansitque sola magna illa murata domus Praetoria,
unde successively tota illa peripheria Bivare nominabatur,
et hoc propugnaculum Gradich appellabatur, quod successively
Gradiska nomine compellabatur, in hoc propugnaculo co-
munes domus fuerant, tenuta sua, et pecora servabant in
loco, quem prius inhabitabant.

De Erectione Fortilitatis

E Solidis Materialibus.

Postquam omnes Incolae ad hoc simplex, altamen forte
propugnaculum se recognoscent, inibi Privilegiata Communi-
tas pro se effecta est, quae per Civilem Magistratum regeba-
tur. Originem autem caput per Bravium A. 1762 hoc propugna-
culum e Solidis Materialibus, hoc Privilegiata Communitas
perduravit cum suo Magistratu usque annum 1785, quo
tempore Magistratus solutus est, et inhabitatores ad Ju-
risdictionem Militarem, deveniunt.

Dum Regulationi huius Regiminis manus adnota fuit,
et, mod. electum est pro stabali loco hoc Fortilitum, a quo
ex quo in limitibus esset prope Turciam, et Bravi bona, quae
generes stabum observari solent, ob turcarum foris invasiones
non admodum hic tute conservari possent, esset constituta
est, ut in Ober-Bogichevke, locus stabalis esset, sed quia
nec hic locus videbatur esse aptus, pro loco stabali, desit.

designatus est locus, qui prope Turciam ad finem prope
Regiminis esset, et ad mandatum demandante quidam
Colonello Inimicus, ab hac terra ad istam translatum
est, adeoque ad Gradiskam Regiminis, unde tunc locus
stabalis Neo-Gradiskae, huius vero locus Vetero-Grad-
iska compellatus est.

Notanda aliqua de Regimine Gradiskano

Mox, ac Patria haec a Turcis perpurcata fuisset, Commen-
datus primus fuit quidam Vice Colonellus cognomine Gulde-
nos, qui successit Vice Colonellus Trojer, et dirigebat usque A.
1744, et quamprimum hanc plagam a Turcis purgata esset, ibi
modus status militaris introductus est, sicque statim 6 pedes-
tres, et duae Equestres Compagniae creatae sunt, penes Be-
destrem Militiam Officiales nominabantur Kapetan, Vo-
voda, Barjaktar, Stramesthar, Corporales autem Detret-
nik nominabant, praeter hos in omni pago aderat unus, qui
Tinet appellabatur. Genes Equestrem Militiam Officiales huius
nominabantur, Kapetan, Hadnagy, Barjaktar, Strame-
sthar, Kiamaj. Officiales tunc nullam habebant solutionem,
sed a proportionem, copulati omnes, et singuli annus tribus
diebus laborare debebant. Illo tempore, et quidem A. 1750
unus Capitaneus habitabat in Kraljeva Velika. 2us in
Bodegraj. 3us in Ober-Bogichevke. 4us in Gradiska.
5us in Brubicka. 6us in Troinjar, praeter hos fuerat eque-
stris militiae Capitaneus unus in Kraljeva Velika, alter
vero in Agjamovke, quidam Compagnia pedestris, prout
et Equestres habebat suum Vexillum, quod Vexillum quod
respectu Capitaneum penes depositam vigiliam
asservatum est. Haec pedestris prout et equestris
militia defuncta est, et incolae qui circumiacentes
pagos inhabitabant, omnes copulati debebant ordine ad
pro gestare, ex illis domibus fuissent, verum etiam pauci li-
berae domus liberae fuissent, verum etiam pauci li-
berae domus liberae fuissent, aliquos servile et tradatum est, tale
mandatum ad Patres Franciscanos fieri debebant, quibus
ministrabant, et hi quibus mansueta prelegebant.

Sepulchro Magni Prophetæ Saibia

Existente hac plaga nostra Subjugato Turcis, propugnaculum quod exposit per osarium solide erigi cepit, et totalitum efficitur, quod tam per nostratos, quam et Turcas inhabitabatur, accidit temporibus bellis, quod quidam Joannes Mahax cum sua equestri militia aliquo tempore usque conclusam pacem, nempe usque annum 1699 hoc propugnaculum obsiderit. Nominatus Mahax erat origine Croata, non procul a radingo distans, et habebat 300 Hussacos. Hæc pal Caroli vicis in Hyemis conclusa fuerat, et pro limite Savius fluvius ordinatus. Accidit, quod hoc tempore fuit in eodem propugnaculo quidam homo, nomine Saibia, quem Turcas pro Propheta habebant, et venerabantur, an hic Saibia Turca, vel vero Christianus fuerat, pro certo non scitur, nihilominus secundum relationem hominum, qui eorum cum ipso conversati sunt, hic Prophetæ Saibia de signo sanctæ Crucis signabatur, et quia recte tunc temporis pestis enormiter grassabatur, ubiqueque hic Prophetæ Saibia in portis domorum signum sanctæ Crucis formabat, inibi totum sanum mansit. Dum Turcas contra Imperium Austriacum arma sua moverent, et versus Viennam proficisci intendissent, Veneris Turcarum miserat legationem ad hunc Prophetam Saibia concilium petiturus, quid ille iudicaret? qui Veneris curavit nunciari hic usque Viennam potestis facile venire, in reditu autem magnas difficultates habebitis, Turcis autem hinc Viennam proficiscentibus hic reposuit, Audite Turcas, vos vestro infortunio obviam occurratis, et quia a vestro proposito devistis nullatenus vultis, deo scilicet quod Savius fluvius amodo limes Regni futurus sit, et vos, qui proficiscentini modo ad oppugnandas partes Regni Austriaci, pauci admodum rediunt, et balneum vestra regni, qui ceteris. Dum autem Turcas Viennam Betovar, usque profugati fuissent, et Alenris Veneris legationem ad Prophetam Saibia, ut ipsi renunciet, quod hic inaccessibilis agendum foret, et ut limes Regni futurus, reposuit Savius

moja plecha. Turcis autem adventu copiosi exercitus Austriaci, Turcas tamquam fugaverint, quia autem supradictus Saibia, qui ab omnibus datagebat sine nobis in partibus permanens, quidam e medio Turcarum nomine Magia ira succensus, securi eum interfecit, omisso ibidem ejus cadavere in terra jacente, et post cadaver ejus peres Savium nostratos sepeliverunt. Dum autem Imperium nostrum hoc propugnaculum solide construere cepisset, interceperunt Turcas, ut sepulchrum huius Prophetæ intactum maneat, quod etiam intactum permansit. Turcas et post illis, qui Viennam usque appulerant, et inde terribiliter profligati sunt, inquit, Prophetiam magni illius Prophetæ Saibia adimpletam esse, et eum revera Prophetam fuisse. Hic eventus talem impressionem peres Turcas effecit, quod eum in suis Ditionibus pro sancto habuerint, et quæ talem ubique publicaverint. Spatio 80, et supra amorum hoc fama per totam Turciam percrebuit adeo, quod omnes eum pro sancto revera agnoverint, mo ipso deo mandatum est, ut sepulchrum huius Prophetæ Saibia venerandi causa adire nequitiam intermittant, quapropter plane preceptum successit, ut qui ob paupertatem, aut valetudinem sinistram Alchem ire non possent, sepulchrum huius Prophetæ Saibia adeant. Sepulchrum hoc quoque, quia commode semper nequit visitari, et quo dies Savius esset, per Turcas, ad ripam Savi ventientes, adoratur, et trane vero, imo et in dignitatibus constituti, in Cymbis transeunt, ubi prostrati, postquam processus Turcas peragunt, tantisper de sepulchri terra locantur, quam in solutam strophis domum ferunt. Hoc sepulchrum prout semper, ita modo quoque, in maximo officio servatur adeo quidem, quod tales, qui hoc sepulchrum adveniunt, dum domum revertuntur, ad distinguendum tales ab aliis, nomine Alchem hoc est, in nobilibus concedunt. Occasione talis in nobilibus nostris, qui ob securitatem totalitum in Alchem agunt, per Turcas hoc sepulchrum visitantes, sufficiunt precibus precantibus, cogitantes mulier hanc originem

6. Sepulchrum hoc custodierunt locatorem episcopi. Hoc sepulchrum
 stat inter Savium fluvium, et Fortalitium, et meridiona-
 lem partem sicut e Fortalitio videtur. Per quodam maiorem regis
 Savi, a ponte per viam, occidentem, in quo 28 passibus
 distans, ab illo tempore, quo ibi sepultus fuerat, semper ex-
 nebatur. Simpliciter sepulchrum, quod autem tunc semper commode
 hoc sepulchrum adire nequiverant, ad nostram aulam reuerunt,
 ut ipsius opera huius prophetae effodere, et ad suas partes ferre
 concedatur, aut eorum petito deferri nequiverat, attamen ap-
 curati sunt, quod ipsis liberum sit omni occasione hoc sepul-
 chrum adire. Super quo etiam per nostram aulam mandatum est.
 tradatum est. - Post hoc sepulchrum cratibus ligneis cir-
 cumseptum est, donec a. 1828 demandante sua sacratissima
 Majestate feliciter regnante Francisco I. expensis nostris Beati
 muros semper alterius orgis, alto unctum asphitico, et tecto pro-
 vijum quodam, circa circum promde muro, circum erat, pectus
 partem, quae Fortalitium respicit, ubi crates ligneae nigri colo-
 ris mediae circiter orgis in altitudine adaptatae fuerant, mu-
 rus intrinsecus rubro colore incoloratus est, in utriusque
 autem muri supremitate Fortalitium respiciente unius, in
 supremitate vero muri ex parte Savi locati, tres ferrei magni
 globi infra tectum collocati sunt. - Hoc sepulchrum usque
 annum 1838 hanc faciem habebat, quod cum multo Fortaliti-
 Comendantis D. Illustrissimi ^{Præpositi} Tracchi expensis Turcarum aliter
 reparatum est, capatis namque cratibus prioribus, porta mag-
 na lignea duabus aliis, et serra provisa, facta est, in cuius porta
 superiori parte densae crates ligneae adaptatae sunt, quae
 porta semper clausa manet, praeter hanc portam eodem tem-
 pore procurata quasi semi tumba, ex ligno molli, quod sepulchrum
 appositae, cui vinctis pammis, cum ligulis rubricoloris in eisdem
 talibus clavis flavo coloris acclavatus cernitur, supra Caput
 quod ex parte occidentali poset, ad est lapis albus, in quo orgis
 altus, quadratus in terra protuberans, in quo prope supremi-
 tem eiusum est in volucrum vulgo Balma, quod prospicit uti et
 involucrum, quo Turcae Caput suum circumligare solent, supra
 pedes qui ex parte orientali sunt, ad est quoque lapis eiusdem
 albus ad unam partem e terra protuberans, et similia

reverentia, et semper in eodem procurata est quoque eodem 7.
 tempore, et in Fortalitio huiusmodi representans, et ultra
 quae parte intra muros, habentem medietate, legentulam pro-
 bleo, haec lampas semper oleum, Lavis, et Veneris
 vesperi pendens supra tectum infra tectum in Ona
 catena succenditur, quod tota nocte ardet, oleum autem neces-
 sarium expensis Turcarum procuratur. - Quamvis hoc se-
 pulchrum saepius visitetur, nihilominus dum Servant je-
 junia sua sic dicta, Pamazan, quam plurimi ad eum
 jejunia autem sua per explosionem Tormentorum in suo
 Fortalitio Perbir, quod e regione nostri Fortalitii cerni-
 tur insinuant, taliter et finem jejunii insinuant, haec
 ratione ergo Slavonia, et quidem Vetro-Gradiscana pos-
 sedet opera magni Prophetae Tucci Gai bria, quem Turcae
 post Mahomedem primum colunt, et venerantur.

De Parochia Vetro-Gradiscana

Quae origo huius Parochiae sit, nulla ratione eruiri po-
 test, et antiquissimis attamen Protocollis, signanter Proto-
 collo Baptizatorum in usum Reverendi Patris Andrea Ba-
 bith, Anno 1728 destinato constat, hoc anno ipse 1728 die vero
 12 Julii, sub qua proles baptisata ad notata reperitur, Presby-
 teros huius filios, qui sacramenta administrabant, et Cultum
 Divinum procurabant, Certum tamen est, hanc Parochiam
 a. 1789 erectam esse.

De Origine Claustrum in Arce

Claustrum M. Franciscanorum, quod Ecclesiae ad necem
 est, constat erectum esse a. 1765, quod 20 cubacula, et dispensam
 et Cellarum, et Cellarium in se continebat, hoc per M. Francis-
 canos erectum est cum succursu aliorum Claustrorum, in ha-
 bitabant autem hoc Claustrum B. Franciscani, usque Anno
 1787. Quo anno demandante sua sacratissima Majestate
 Josepho 2.º Oratio obligit, Patres, qui huc fuerant, ad aliam

8. ^{9.} ~~Uaueitum aueitum~~ remansitque eorum uisus saler
Thomas Varshich, qui habitationem habuit in hoc Claustro
usque annum 1776, quo tempore in Claustro mortuus est, et
lineam domum tribus eorum uicibus provisam effudit
in Uzkoke, et quidem in Uzkoke, in quo P. Franciscano
rum Aledium fuerat, quam domum in habitabat ex post, et
Barochiam dixerit usque annum 1804, quo anno Synodus
Pater Thomas Varshich Czerwikinum ad Claustrum se
recepit. - Quo anno autem P. Franciscani venerint huc,
nulli unde exui potest.

De Ecclesia S. Michaelis

Ecclesia S. Michaelis, quae in Fortalitio edificata, est erecta
A. 1776, in longitudine orgiarum 11, latitudine 8, altitudine
vero 16, tota sub fornice, et Clementissima munificentia
sacratissima Caesaris Regiae Apostolicae Majestatis, tum
manuali, et curuli opera Barochianorum, quam etiam expen-
dit P. Franciscanorum, quorum conventus aduersus est, et
solidis materialibus. - Ara principalis, quae prius exigua
fuerat, hanc faciem primo A. 1782 accepit, quae ad parietem
murata, Columnis duabus insidet, aequae muratis, quae
gypso linitae, formam marmoris representant, in ea Imago
S. Michaelis Archangeli, in tela depicta cernitur, in partibus
Evangelii, et Epistolae Statues lignae S. Francisci, et Antonii
locatae sunt, albo colore depictae. In hac Ecclesia existit quoque
Chorus sub fornice duabus columnis insis tens, cum aliquo
organello.

De Origine Filialium

Ober-Varosh et Unter-Varosh

Dum Fortalitium hoc, quod prius terra duntaxat aggesta, et
stratum ligneorum, serimento murum fuerat, dum inquam
A. 1762 a solidis materialibus aedificari coepisset, incolae vero huc
habitationes suas domos solide construere, uti demandatum est, inc-
peruerunt, ex hoc fortalitio circa debuerunt, et quia in ipso Forte

quo uiginti milia, qui prius paucissimi habitabant Sorjanci, et
versus orientem, qui Doljanci vocabantur, Deo Sorjanci ad
distantiam mediae noctis a Fortalitio penes fluvium Mali-Itaug
ex parte occidentali, domos construxerunt, qui locus nomen Sor-
nji Varosh obtinuit, Doljanci autem infra Fortalitium de dis-
tantiā unius quadrantis, ex parte orientali, penes saenum do-
mos ordine construxerunt, qui locus Doljni Varosh nominatus
est.

De Origine Filialis Novi-Varosh.

Postquam duae hae possessiones Sornji Varosh, et Doljni
Varosh a Fortalitio ciuissent, et domos jam exstruissent,
remanserunt adhuc in hoc Fortalitio 40 circiter partim Me-
tices, partim Opifices. Dum autem A. 1785 Imperator Jose-
phus 2us Confiniaria Regimina lustrasset, veniens ad hoc
Fortalitium, Gratiose demandare dignatus est, ut reman-
entium in Fortalitio tota substantia abestimeretur, et eis
locus assignetur, ubi sedes suas figere valerent, ideo et reman-
entia in Fortalitio aliqui Neo-Gradiscam, alii vero ad distan-
tiam unius horae a moderno Fortalitio, versus septentr-
onem se receperunt, ibique domos exstruxerunt, qui locus
nomen Novi-Varosh obtinuit.

De Origine Possessionis Uzkoke

Ocasione pacis Belogradensis A. 1799 plures familiae (3)
loci Verbashtko, qui locus duabus horis distat hinc, nolentes
sub iugo turcarum jam amplius permanere, ad nos-
tram partem confugerunt, et statim supra modernum
Fortalitium occidentem versus habitationes sibi constru-
erunt, et quia fuga se salvarunt, quod Slavico Idiomate
dixerunt Uzkokom, ideo ab eorum, quae celeberrima
hae familiae Uzkowani, possessio vero ex post nomi-
nata est Uzkoki, vel etiam Uzkoke.

exponere, non regnum, non orationem, sed potius debili et libere ordinis
 utique Cantuarii, et hinc representans Johannes etc. Situatus
 chus cum initio anni 1870 generi retrogradum amississimum, et c. r. Co-
 silium agere intendit in supra dicta sua quione, et rationibus se-
 quentibus, quod inventus sancti commemorando, converso analogie in Casa
 ma cum militibus, delinquentibus, meretrici bugie, potestis istis, ut
 ritus, tropicando, cambiondoque cum sacralatis in rane, in prope in
 laide in carne suile, profum et late luntim latendo tunc accedunt
 scandali qui vident, et verbo, qui audient, Barchus de ordine debite
 de acuritia solummodo cogitans et ginas aures omnes impingit.

1869. Hoc anno humiditas cum medio Octobris incipit, continens Educationes
 tempus hiemale 'figus' nullum, post Petri Natalitium Barchus acti-
 alis domos pagorum doli et goli. Barchus medio cymbae commode
 time benedicendo, adit.

1869. Cooperator Josephus Krc ad Basilico dixerat cum fine Novembri
 adit. - Pot abitur Cooperatoris intra illustrius Dominum Com-
 tem et c. r. Colonellum Posidii Commendantem Ferdinandum Ochrust
 ratione informationis delinquentium, et altissimus iuri, et Prodomo
 actuellem consenti in eo inter est, ut lenis non impedita hora
 d. matutina sacrum et sermo servatus pro delinquentibus.

1869. In Austriam huius anni notabilis, et famosa glandinatio erat.

1870. Inquis, diebus 27. 28. 29. et 30. Januarii colenne jam 11. Januarii
 tenues: et amoenissima erat.

Odlukom preči duh. skola zagh. imenovan je
 Daruvarski Kapelan: Andrija Friš, aprađa,
 seljem župe Starogradiške, ter je isti dan
 i. sopnja god. 1871. svoju službu u ovoj župi
 nastupio. -

Dne 16. Kolovoza god. 1872. priispjela je
 slika sv. Roka, za Kapelu sv. Roka u U-
 kocih, koju je napravio Ignac Berger, si-
 kar u Neutitscheinu (u Moravskoj). Cena
 joj je bez okvira 60 for. a. v., a sami okvi-
 ri stoje 30 for. a. v. Cila dakle slika stoji 90 for.

U jesen god. 1872. stigose dve slike, naine
 sl. dj. Marije za Kapelu u Gornjem Varošu,
 i sv. Valentina u Doljem Varošu. Obedvic
 naslikas je isti slikar: Berger, koji je i
 on sv. Roka naslikas. Slika sv. Roka i ovi dvie
 slike stojale su skupa s okviri 18 for. a. v.

Godine 1873. dne 8. Kolovoza, pojavi se
 Cholera u ovoj župi, i to u Doljem Vara-
 šu, gdje je trajala do rujna, za koje
 vrijeme razbolilo se na Choleri 82 ljudi,
 od kojih je umrlo 37. - U Gornjem Varošu
 razbolilo se 58, a umrlo 36. - U Ustocih
 razbolilo se 18, a umrlo 8. U Novom Varošu
 razbolilo se 4, a umrlo 3 ljudi. - U isto
 vrijeme vladala je Cholera i na mnogih
 drugih mjestih, n. p. u Jasenovcu umrlo je
 na istoj bolesti: 107; u Krapini: 106; u Ma-
 ki: 21; u Plesovu 32; u Sviniaru 72, u Ču-
 kici 39. -

Kao lijek proti Choleri rabili smo
 s dobrim uspjehom slijedeće postupanje:
 Cholera počima obično lijaviom (diarhijom) i blja-
 vanjem. I toga neka se bolesnik legne
 odmah u krevet i neka se topla pokriva.
 Na tabane i na trbuh treba mu meta-
 ti vruće crjepove ili cigle, ili u jastuk
 Kesi vrućega ječina ili kabi. U to vrijeme

treba da bolesnik pije vruće čine kave, ili čaja. Ako bolesnik ima grčeva u rukuh i noguh, treba ruke i noge naglo ribati suknjom Kopom, umocel, nom u čestotkom sirkešu ili šeski (spiritus) u koju treba metnuti kamfora. Ovo ribanje i metanje vrućih criepova na labane i tokuh mora neprekidno (continuo) trajati, dok se bolesnik neizboli. - Kada Cholera vlada, treba da se zdravi ljudi čuvaju svega onoga, od česa bi mogli dobiti bolest. Napose neka ne jedu voća, niti krastavaca, niti obične onakova jela, od kojega bi mogli dobiti lijavicu. Zatim se treba čuvati prehlade, zato je probitačno, ravnim se pojaskom opasati i osobito želudac tople držati. Inače pato ne treba načina življenja promijeniti niti se treba plašiti, ni i bojati, nego miris za svojim poslom ići, ali čim se pojavi kakav gore spomenuti znak bolesti (osobito lijavica) treba odmah pomoć tražiti. Mnogi bi bili preboljeli, da nisu po jedan ili više dana lijavicu imali, i nikomu ništa

Kazali o svojoj bolesti. -

Godine 1874. hladaci marvinja kuga ne samo u ovoj župi, nego i na mnogih drugih mjestih Slavatske i Slavonije, koja je vrlo mnogo šteta prouzročila našemu narodu. -

Iste ove godine pojavio se u ovoj župi i u nekih susjednih župah boginje (Korjace) od kojih su većinom djeca umrla.

Godine 1874. mjeseca kolovoza dogotovljena je župska škola. -

Dne 1. višnja god. 1872. ukinute su i. p. satnije (Compagnije), a mjesto njih ustroje, ne su obćine s obćinskim uredi. Ista obćina bira si sama svoga načelnika od svojih obćinara. Župa Starograbiška sačinjava sakuplja sakup obćin. -

Godine 1873. dne 2. provincija, navršilo je stjegoro Veličanstvo naš milostivi car i Kralj 25. godinu svojega vladanja; zato se je ovaj dan u čelji carevini svećanama službom božjom i drugimi svećanostmi proslavio. -

Godine 1874. počeo se i na novo sazi, dan je župski bunar. U isto vrijeme počinjena je župska kuća iz vana i iznutra. -

Car i Kralj zapovijeda, da svi sinovi se penju
u riva ju jedinstveno pravo po zakonima, da svi
bude katolički kralj, vjera i imetak.

Ali kralj i uredbu ne smije se saop-
ćenju preinaciovati. Ali običaj i narode
moral se stiti. Nista se ne smije na
silno pronicati, dok se prije krčilo
ne pronicati stoli će kralj Moristiti.

Stari zakon i uredu orediti, dok se
novi ne stvore. Oreduje se od svih su-
povnih i duhovnih oblasti, da se red
upraviti i platu podpovagati.

Ukoliko penju upotriebiti će se jednako
na potrebe vjerske.

Kao stali pokeri, neće se upotrebljavati. Čete
cara i kralja neće biti penju na teret.
One će noćem platati, što od stanovni-
ka budu prebale.

Car i Kralj pozna naše jezike, se kralj
i čeli plov. Kao vještovini, moćnim i čel-
(scepterom) starije, mnogo naroda na
svaki govori pobje jezikom. On plava
naš privrženici mnogih vjera, te svi
ki izpovijeda plovodu svoju vjeru.

Stanovnici Bosne i Hercegovine!
Dajte se pouzdano pod katoličku plavu
kraljevu Austro-ugarsku. Primite naše
vojničke kao prijatelje - poslušajte
oblasti, latite se opet svog kraljevanja,
a plod vašeg rada biti će katoličen.

Što nas je ikada bilo uadio proklamaci-
ju i plovitav ju je, da i tu nista
podpisao nije, obična da proklamaci-

ja ne imadate. Nam se čini, da
je po hotite namenu i jer kraljevu
na koga može upravljati proklamaci-
a. Bog kralj nam li si kralj i bosanski
oblasti plovitavili, te nije li i se obolnost
i vi se kao stila, onu kraljevu dramu,
kija se je doskora bila kraljala u

Bosni i Hercegovini.

Čete bijahu spremne svaki čas prići
savi, te ičekivahu samo kraljeva.

U Starogradiški imala je prići. U
pješacka divisijsa, koja je škola pod se
povjedništvo, F. M. L. Knera Württember-
ga, te koja je brojila oko 16.000. momaka.
Bijahu se i prevoz sagradjen. Tri ve-
lika stupa bijahu jedan iz drugog
privrzan, te na njih most sagradjen,
a parobrod, prvog E. Kr. privil. Dunavskog
parobrodskog društva "Kamos" bijaše
oprediejen, da ih prevlači. Mjesto na
prelazu bijaše oprediejeno pred kupnim
stanom. Divisijsa se bila utaborila na
polju na putu, te ičekivahu svaki
čas kraljev, da predje kralj.

Dana 28. srpnja 1878. - oko 5. ura jutran-
dinio se dimnjak parobroda "Kamos"
a po taboru spremahu se vojnici. Bija-
hu to ruaci, da se taj dan Austro-ugar-
ska vojska u Bosnu. Dimala se i pliva
čula glasba, a vojnici podjohu do prevoza.

Čekahu na napredak i ubrzanje. Mu-
na veliko čudo. Noli vojnika, noli kua-
ličnih gledalaca, koji iz okolice ova-
navrviše, dobite vojnici nalog, da se vra-
te u tabor. Poskora se pogodilo, da je
glavni zapovjednik barun Kasir
Filipović brkovaću naredio, da se u
sljedećeg dana predje Sava.

Sutra dan tj. 29. srpnja opetava se
puk prošlog dana, samo što se ovaj
put vojnici više ne vraćaju u tabor na
podjelu.

Na prevozu uz glasku vojske tri com-
pagnie kraljevskih Hrvata regimente
Weberove. Glasba ostade bližini se
compagnie u krcuše povesav sa sobom
veliku carsku kastavu. Na obali po-
savske Čekaje prevoz pusti Častnik
na Kojnu. Poskora se prevoz odleću
od obale i vojnici se pokrcuše na
obali bosanske. Komandni pusti Častnik
pokravi naše Častnike. Compagnie se
uputiše uz obalu u bosansku krcu
Gradisku, krcu se odleu od Kadovih
tridesetak manada uputi pod bicom
kastavom prema Karauli krcu na
obali savske na put Mshonou. Poskora
se moglo opaziti kako se u poradi na-
ostaviše, se pokrcuše u bosansku Gradisku
uz mnogobrojnu vojsku, koja je gledala

prvi prevoz na Savi, krcu uz Častnik
Krcu Krcu. Mshonou te nadvojvoda
Krcu Salvator. Dok su ovi stajali krcu
vora i gledali što biva kod Karauli.
Jaku compagnie već bližu bosanske krcu
dijele. Krcu Mshonou, nadvojvoda Krcu
Salvator Častnik, te sakupljena vojska
pokrcuše povesav sa sobom
Gradisku, krcu krcu, što će se ondje do-
diti. Mu jedva krcuše krcu krcu krcu
više kako se na krcuše bedene uspinju
austro-magarski vojnici. U Častnik
na bedenu i veliku carsku kastavu
Krcu s obostrane krcuše pokrcuše sa
21. krcu krcu, te krcu krcu.

Krcu se vojska bila skupila na oba-
li bosanske Gradisku. Nekolicina odleu
na Krcu krcu, prešla na onu stranu da
mole Krcu Mshonou, da ne pokrcuše
grada, dok se ovi sa svojom obitelji ne
odleu na sigurno mjesto. Mu im na obo-
por dade prezentati i polumaceti krcu
macu, na što se ovi povratili Krcu.

U to plovila krcu počeo krcu krcu
dijave te Krcu krcu graditi most na
Častnik, krcu krcu krcu krcu je imao
glavni dio vojske krcu. Za malo više
od dva ure bude most dogotovljen velikom
vojskom i počeo se na veliko čudo i

udvojenje gledalaca

Čim je most bio gotov, poče vojvoda pre-
laziti, a s njim i knez Württemberg te
nadvojvoda Ivan Salvator prečije u
Beč. Pri ulazu u lorda pčehase
ih napucao, kadja i jedan bimbasa
(major) su muškinom Čuraka, te ih
suisemus podravise i umoliše, da po-
stede njihove obitelji. Knez Württemberg
dade im na to pročitati proklamaciju,
na što se Noli dostojanslovenici, koji su
suisemus prihvatili.

U to vrijeme i podne a knez Württemberg
i nadvojvoda Salvator pratio, se u Hram
gradisku, da ovđe objeduje. Časli putu
podjose sa cilim stopom u bosansku
gradisku, gdje su se prednje čete bile
već uputile prema Banjaluci. —
Istoga dana prete su Austro-magarske
čete Ban. Rod Pancea pod vodstvom
grofa Trapanja; Rod Broda pod vodstvom
generala Vostpa bar. Filipovica; te na
podu predje 46. regimanta Arm.
Rod Kostajnice.

Istom 11. Kolovozna provali baron
Zovauovic u Poluacije Rod Smokskog
u Hercegovinu.

Nisimo nadani pisati poviest occupacije
Bosansko Hercegovacke, pa se niti je-
čemo upustati u pojedinosti, niti čemo

samo još nešto napomenuti, da svojim ši-
ku, neokrunimo.
Dok se je Austro-Magjarija brizala, nisu
ni bosanski pokolovi mirno gledali kako
će im se suditi unci u Kueu. Na bran-
je ih se skupise se i autu male čete, te
hijedose, da nemile goste nemilo podrave
i da ih vrte svojom Kucanu. Preu su
dvojili da će im to poći na rukom; jer se
je Kucane bojne meće, već u početku lakko
predvidjeti mogao, budući im se je valjalo
koriti proti deset put preteknijoj dobro
vježbanoj i oborilačenoj redovnoj vojsci,
ko si baricu sačuvala od vjeka da im prei-
xmano jmaćstvo i podoljublje, jer četo
skavise sve na Kocku u nati da će ota-
ti svoji u smere. Kralj se boraku na
svoj linijah, im nepomagaše im niti po-
bjede nad podmaršalom grofom
Trapanjem Rod Gračevice i Robija
ni nad generalmajorom Lachau
Rod Rinača, jer napokon moradoše i
tu podleći preteknijoj sili, kao što pod-
legoše Rod Maglaja, Lepča, Banjeluke,
Karcara, Taja, Kijica, i Parajeva, koji
svoji sam Filipović 20. Kolovozna i gije
pakue slavni pilavi odpoš kralj
njada. Laurecem Biograda i Gorada
(4. listopada) bude occupacija Bosne

davljena.

Odvajmaš i brzinom pretekao je brzo
Lovačović ustanak u Hercegovini. Po
raziv nemogućega neprijatelja kod Criklu
ba denu 4. Kolovoza, ruke, već sutradan
Mostar. Rukovodnici Hokea, Neveninija
Bileha, Trebinja te Druva (28. rujna)
površni okupaciju Hercegovine.

Pobjedivši Austro-Ugarsku, magla bi
se sa svojim pobjedama u Bosni Herce-
govini pohvaliti kao što se je neko
pohvalio Tyrho nad porukom onom
pobjedom nad Rimljanima.

Vidno
Mijo Mikić

Dne 15. 1878 blagovjesta je blagovjesta
kapela sv. Kida u Goricat.

U godinu 1878 martu je i blago-
vjestu jedan dio kupovnog groblja
koji je opredjeljen na ukapanje
u poplavno doba preminulih.

U godinu 1878 a danekle i pro-
gode godine 1879 u kolitko je i neu-
godne strane pušćenika što je u
to vrijeme rika Lova na kolitko
nakarala, da su svo posredstva
sela kroz više mjeseci poplav-
ljena bila.

Najviša visina vode bila je u Staroj
Gradiški mjeseca studenoga 1878
kada je dostigla visinu od 8 me-
tara i 35 centi iznad morske viši-
ne. U svjetinjoj Kapeli sv. Roka
bilo je kroz više vremena preko
metra visoko vode, a voda se je
kalevala i u stari kupni stau
kojeg je, jer je bio drven i kro-
van, tako naklonjala, da se je
nakarala neodoljiva poltva
gradnje novoga stau. U mu-
bički i svjetinjoj kupni stau
kalevala se je voda kalevala
a u kupnih crkva ikih, ku-
pa bilo je kroz više vremena
preko pol metra vode. Nakon
koga nije se u pomenukih cer-
kva kroz više mjeseci magla
shiba Bozja vrški.

Dne 24 travnja 1879 proslav-
ljena je sućado vijem ciele
prostrane Austro-Ugarske monar-